

Abonnement pour un an

250 piastres

Adresse :

Idjtihad Constantinople

Téléph-St, 865

XIXème ANNÉE

1 Juin 1924 — No 166

اجتهاد

فلسفی ، اجتماعی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]

داخل ایچون ۲ ، خارج ایچون

۲ بچق ایرادر .

ادارہ خانہ سی

جفال اوغلانده « اجتهاد شوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

اون طقوزنجی سنہ

نومرو ۱۶۶-۱ حزیران ۱۹۲۴

برلنده حقیر با بیلیمش دره مملکتی قارویش قارویش کزن
آوروپای عالمک چلیکدن قازمه لری، اورته به بر چوق
حیات ازلری، بر چوق عظمت ازلری، بر چوق صنعت
آبدلری چیه ارمشدر. ایکی عصر دنبری دوام ایدن
بوهمتلر سیه سنده بوکون اسکی آناتولینک تاریخنه
وأنوغرافیا سینه دائر پلک زنگین بر کلیاته و پلک جاذب
مدوناته مالکیزه. اودر جهده که بو فیضی طوبراقلرک ثوستنده
شیمدی به قادر مدنی فعالیتلره بیگانه یاشایان بزره و وطنمزک
کوبکندن دوغان مدوناتی، ملی او یانینقلک نورلریله شیمدی
یکی باشدن تنبع ایتمک ایسته سه سینه لرجه چالیشمان
لازم کله جکدر ..

اسکی آناتولی جهان تاریخنده مهم بر موقعه مالکدر.
چونکه ایکی مدنیت دنیاسی یعنی آوروپا ایله آسیا بیننده
اک قدیم زمانلر دنبری کویری وظیفه سنی کورممشدر.
اسکی مدنیت دنیاسنک خریطه سینه باقیلر سه در حال
کوروله جکدر که اسکی آناتولی اودنیانک مر کزنده ایدی.
مختلف استقامتلردن کلن مدنیت جریانلری اوچ طرفدن
ده کیز ایله چوریلش اولان بو مملکته قولایقله کیرمش
واوردن اطرافه داغده مشدر. ذاتاً مملکتک منبت اراضیسی
و مساعد اقلیمی مدنی قابلیتینه فوق العاده بر الشراح
بخش ایدیوردی. بوکار غما (مصر) و (عراق) کی، بویوک
برنهردن و واسع وادیلردن محروم اولان اسکی آناتولی
خصوصی تشکیلات جغرافییه سی حسیله ده، حرث و مدنیت
نقطه نظرندن، مرکزی و مستمر بر قوت وجوده کتیره
مه مشدر. اسکی آناتولینک مختلف قوملری، بویوک
داغلرله آیریلان حدودلر آراسنده برلرندن آز چوق
اوزاق یاشامشلر، مستقر بر حیات و آیری آیری عادات وجوده
کتیر مشلر در: اسکی آناتولیک جهان تاریخنه اک بارلاق
خدمتی آسیا مدینتلیری یونان قدیمه نقل و ابلاغه واسطه
اولماسیدر.

اسکی آناتولی، جغرافیا و أنوغرافیا نقطه نظرندن
آوروپا به می، یوقسه آسیا به می منسوبدر؟ بومسئله هنوز
قطعیته حل ایدیه مه مشدر. فقط ادما ایدیه بیلجه ک بر
نقطه واردر که اوده آوروپا قطعه سنک شرقی حدودلری

اولونان بوالکتریتی، کومورله ایشله ین قوجه مان بخار
ما کینه لرینه نسبتله آ زیر اشغال ایدن کوچوک الکتریتی
موتورلرینه ایشله تیر. بوندن شو نتیجه حاصل اولور، که
Haute-Loire، jura، Pyrénées الخ کی
ولایتلرده، خصوصی خانه لرده استعمالی پک قولای اولان
کوچک الکتریک موتورلری هر کسک کندی نه ونده

ای شاعر لر

نورلانیزیر یوزی الهاملریله ؛
بیله یزلر اونلری تسبیح ایدر لر ؛
اک درین ، اک یوکسک نوحلر ، لکن
« اوجانلری چوقدن طانیرز » دیر لر .
۱۵ جزیران ۱۹۱۳ هکبه لی آله

عبدالله جودت

چالیشماسی اصولنه عودتی و دارالصناعه نک ترک ایدیلر
موجب اولیور. بوا یسه، حاضر لانان باشلی باشنه بر تکامل
اجتماعیدر .

کوستا و لوبون — عبدالله جودت

علمی تاریخ تدقیق لری . اسکی آناتولی

آناتولی، تورک هر قنک استعمار و زراعیسیله قازانیلان
بر وطن دره که انکین ماضیسنک بیگلر جه سنه ک تاریخنی ایله
بزم ایچون پک آ ز معلوم اولکه اولراق قالمشدر. جهان
تاریخنده کندیسه مخصوص امتیازی بر موقعی اولان بو وطنک اک
قدیم زمانلر دنبری دائمی تحولاتر ایچنده کچیردیکی حیاتک
بویوکلرکی و بارلاقلی علمی تاریخ و عتیقیات متخصصلری
تقدیر ایتشلر دره متلون بر ماضینک طاش و طور اراق بیغینلری
آلتنده عصر لرجه اورتولو قالان بر چوق حیاتی مافعللری
کشف و تنویر چالیشمشلر دره اک آزی آتی عصر دنبری
تورک هر قنک امین یو و اسی و مسعود بشیکی اولان
آناتولینک ماضیمی حقنده پک چوق تدقیق لر، مختلف

Die Betrachtung über die geographische zusammengehörigkeit der Küstenlän der von Westasien und Osteuropamit der Ernst Curtius seine Geschichte beginnt Kaun auch als ung Aus gesichts punkt dienen für das Verstandnis der Kulturverhältnisse [۳]

اسکی آناتولی آنو جغرافیائی تدقیق ایدن هر عالم کنندیسنه مخصوص بر فرضیه قبول ایتش و تدقیقین اونقطه دن یورتمشدر بن شیمدیلک بوچشید چشید فرضیه لرله اوغراشه حق ده کام . یالکنز شوقناغمی قید ایتک ایسترمک بجه بر فرضیه لرک ماقعه لک آز اویغون اولانلری ، تاریخک مبهم و معلوم دورملرنده آناتولیده یاشایان قوملرک [منشأ لری ایستر سامی ، ایستر هند - آوروپائی، ایستر نورائی عدا ایدیلسمین] نک رکتمله عریقه و ملیه وجوده کتیردکلرینی قبول ایدن فرضیه لر در، چونکه آناتولینک هرشیدن اول جغرافی و وضعیتی و تشکلاتی بویله بر فرضیه لک قبولی apriori امکانلر قیلور .

عرقی و حرری نقطه نظرلردن لک متنوع تاثیرلره ورنک رنک تصالیرله تابع قالان اسکی آناتولی ، حیات و حسیات اعتبارله بر برندن آز چوق آیری یاشانان مختلف قوملری وطنیدر . اسکی آناتولی قاداز سینده سنده مختلف قوملری یاشانان بر اولک دنیا یوزنده یوقدر عینی زمانده آناتولی قاداز سینده سنده مختلف قوملری یوتان بر اولکده یوقدر : بو اولکدنک چوق اویور بر طوپراغی وار . . .

اساساً اسکی آناتولیده یاشایان قوملر آراسنده عرقی بر وحدت آرامق ایشین اورتده هیچ بر اماره یوقدر و قلامشدر . آناتولی قبل تاریخی زمانلردن بری بیلک رجشید استیلاره و بیلک رجشید مهاجرتاره صحنه لرمشدر . آناتولیده یاشامش اولان مختلف قوملرک مختلف منشأ لری (۴) تدقیق ایدیلیرسه انسان دنباک دورت طرفندن بر

۳) Dr Karl Dieterich, Geschichte der byzantinischen Litteratur (Leipyig, 1909) p. 1
(۴) یونان قدیم طالمردن Ephor اسکی آناتولینک آنو -

افسانه داتر ملومات و بر برکن یاریم آله لک شماله سینوب و جنوباً اسکندرون کورنزی خطی دانده قالان انسانی ایچون یعنی ملزل خارج قالمق اوزره تام اون آتی قوم صایبور . بونلرک اوچی یونان ، اون اوچی باربار قوملریدر .

بوسفر بوغازینک ضرب ساحلارنده نهایت بولمادیغیدر . بو بوغاز، ایکی قطعه یی، یعنی بالقان یاریم آله سیله آناتولی یاریم آله سنی بری برندن آیرمایور ؛ بلکه بری برینه ربط ایدیور . قبل تاریخی زمانلردن بری بوسفر ایله جاناق قلعه بوغازلرینک ساحلارنده مملکتلرک ایچلرنده عینی صرقلر ساکن اولمشدر ؛ یونان مؤرخ (سترابون) دنبری بر چوق آوروپالی طالملر ترا کیا ایله آناتولینک ضرب طرفلرنده تکرر ایدن عینی شهر و نهر آدلرینی قید ایتشلردر . آناتولونک بالخاصه ضرب طرفلرنده یاشامش اولان قوملر ، آوروپاده کی صرقلره بر چوق مشابهت لر عرض ایدیورلر و بوقوملرک بر جوفی آوروپادن هجرت ایتشلردر . بوندن برقاج سینه اول اطلر ده کیزنده کشف ایدیلن قبل الیونان مدنیت، تمامیه آوروپائی مدنیتدر . ۱۹۰۷ سینه سنده هتیت لرک بای تخنی عدا ایدیلن بوغاز کوی جوارنده لک مهم بر حفر اجرا ایدن آلمانیالی عالم Dr Hugo Winkler [۱] میلاددن ایکی بیلک سینه اول آناتولینک تام کوبکنده آوروپادن کن برطاقیم قوملرک یاشادیغی، کشف ایتدیکی آثار و دلائله استناداً ، ادعا ایتشدور . دیگر طرفدن اسکی آناتولی قوملری (ایتالیا) دن (اسپانیا) یه قادار بوتون آتی ده کیز حوصنه سینه یاپیلمش و اطلر د کیزنده کی قبل تاریخی مدنیتک انتشارینه یاردم ایتشلردر . مثلاً قبل میلاد ۱۴ نجی عصرده (ایتالیا) ده اون ایکی جمهوریتدن متشکل بر Confédération تأسیس ایدن (تترسک Etrusque

لرک منشأی آناتولیدر (۲) .

فقط آناتولی ایله روم ایل یلینده کی بوصیق مناسبت یالکنز جغرافیائی ماهیتده قالمشدر . بو ایکی قطعه تاریخی و حرری رلکده مالکدرلر . مشهور آلمان مؤرخ Ernst Curtius اسکی آناتولی یه متعلق تدقیق لرینه ، بونقطه یی اساس طوتارق، کیریشمشدر . اون اوچ سینه اول بیزانس ادبیاتنه داتر مهم بر اثر نشر ایدن دیگر بر آلمان عالمی کتابه بوسطارلره یاشلامشدر :

[۱] H. Winkler, Die Völker vorderasiens (1900); p. 18

[۲] Hamilton, Kescharches in Asia Minor I. p. 140 Texier, Asie mineure p. 258

۲ — آرپلر :

فیریکیا ، قاپادوکیا ، لیکیا .

۳ — عرق قدیم [Urrasse] :

له لکله ، یسیدیا ، لیکیانک اصل یولی اهلایی

وسائره ..

بو تقسیمات جدی تنقیداره معروضی قالدینی ایچون
قطعی عدایدله مکه برابر شوراسنی قید ایتک ایسترم که
اسکی آناتولی آنوغرافیا سندن الان غیر معلوم قالان
نقطه لردن بری ده بو عرق قدیم مسئله سیدر. آناتولینک
ایلاک ساکنلری حقنده دوغرو معلوماتز بوقدر . نو
خصوصده A. Sajce (۷)، Eduard Meyer (۸) و
G. Perrot (۹) کی مدققلر سوریه هیئتیلرینک [Cheta]
تاقبل التاریخی زمانلرده باشدن باشه بوتون آناتولی به
استیلا ایدرهک یرلشدکرنی ادعا ایتشلردر. فقط هیئت
فرضیه سنک بوشکلای علمی برصورتده اثبات ایدیلده مشدر.
هیئتله متعلق معلوماتزک قطعیلشمه سی هیئت یازیسنک
حل ایدیله سنه باغلیدر (۱۰) .

ایشته بورایه قادار یازدقلمله اسکی آناتولی حقنده

(۷) A. Sajce, «The ancient Empires of the East» (London, 1884)

(۸) Ed. Meyer, «Eexhichichte dss Alterfums», (Stuttgart, 1884)

(۹) G. Perrot, «Histoire de l'art dans l'antiquité»

(۱۰) Girxchfeld ۱۸۸۶ سنه سنده بهرین آقاده میسی

طرفین نشر ایدیلن Hie Klanasatixhen Felsen-
relifsund des volk dar Hittiter ادلی برکتابنده هیئت
فرضیه سنک دوغرو اولادیغنی کوسترمه به چالشمشدر. بوذاته کوره
آناتولیده کشف ایدیلوب هیئتله عطف ایدیلن آنارعتقه نک
آناتولنک عویراغیله هیچ برعلاقه سی اولادیغنی کیی آناتولیده کی
صنعت اثرلرنده بابل و آشور تأثیرلری موجوددر . هیئتله داتر
شیمیدی به قادار مختلف لسانلرده یازیلان کتاب ومقاله لراک مکملرینی
بورایه قید ایدیورم .

(1 H Winckler, «Orienta- (آلانجه)
listrz literaturgsei tuug XIII, 19102) J. Garstangs, (انکلیزجه)
«Land of the Hittites, London, 19103) Texier, «Description de l'Asie mi-
neure» (Paris 1839)

برینه اوقادار یانجی قوملرک ناصیل اولمش ده بوداراجق
قطعه به کلوب یرلشدکرنه جدأ حیرت ایدر . اک اوقاق
ونسبه یاقین برنمونه اولوق اوزره آوروپانک ایچلرندن آقین
ایدوب آناتولینک نام کو بکننده برله من غانلری کوستره .
چکم قبل المیلاد ۲۸۰ تاریخنده ماکدونیا ایله یونان قدیمی
آلت اوست ایتدکدن سوکرا تراکیا یولندن چاتاق قله
یوغازینی کچن بو وحشی آقنجیلر ، آناتولینک حرث
وصنعت تاریخنده یارلاق دورلر ایشاتان (برغمه) حکومتک
باشنه سنه لرحه بلا کسبله مشلر (۵)، نهایت Sardes شهری
ئو کتنده اوغرادقلمی بر مغلوبیت اوزره برینه فیریکیا طرفلرینه
یکیله رک آقره شهری جوارنده عصرارجه توطن
ایتمشلر و حق وطن اتحاد ایتدکلمی طوبراقلمه کندلی
آدلرینی بیلده ویرمشلردر . (غالاتیا) (۶) . اسکی آناتولینک
یک باشقه باشقه منشالره مالک قلملی آره سنده قسماً دین
کبی ، قسماً قومشولوق و وطنداشلق کبی و قسماً حکومت
وتجارت کبی بر حیوق مادی و معنوی عامللره رغماً نه
عرفی ، نه حمی ، حق نه وسیمی بر وحدت حصه و له
کله مشدر .

بر طاقیم عاملر آناتولینک اک قدیم ساکنلری اوله رق
قسماً سامی ، قسماً آری هر قلمه منسوب مهاجرلری
قبول ایتشلردر . Lehrbuch, der alten Geographi
آدلی مهم بر اثر یازان آلمان عاملرندن Kiepert یوایی
عنصره بر اوچنچی عنصر دما علاوه ایتشدر . اونک
نقطه نظرینه کوره آناتولی یک طرفه و حق آوروپانک
جنوب شرقی جهتلرینه قادار یاسیلان بو عنصر مملکتک
اصل قدیم سسکنه سیدر . Kiepert بو عنصرک منشائی
قافقاس داغلرینک اونه طرفلرنده آریور . بوذاتک اسکی
آناتولی آنوغرافیا سنه دائر ویردیکی معلوماتی شوبله جه
اجمال ایده بیلیرز :

۱ — سامیلر :

لیدیا ، قاریا ، کیلیکیا .

(۵) Eduard Thuaemer, «Pergamos, Un-
tersuchungen uber die Fruhgeschichte Kl-
einasiens», (Leipzig, 1888) . p. 339 etc.(۶) Texier, «Description de l'Asie mi-
neure» (Paris 1839)

دائماً کلن فجر

کوز یومه کونشدن نه قدر نوری قارارسنه
سو غز ایدی هر کیجه نك کوندوزی واردره

ت . ف

بیرزمه بر زمان مداوم اولدی
کیجه دمله نیردک صباح اولوردی
مجهول بر عشقه صاراردق صولدی
ایچه مک بلکده کنه اولوردی
طاک بری آقاریر ، طاکری کولردی
کونش بکاردک صوک قطره لرله
افنده بریار شناه ایدردی
هر لحظه دکیشن کل چهره لرله
آکسزین فورطنه چقارده بعضاً
بولوطلر کوبوردر ، شیشک چاقاردی
فورقودن ، قیامت قوبه جق دبرکن
ظلمتلر ایچنده نورل آقاردی .
چوق زمان اوزمک ذوقی امدک
بیلمه دک نه ایمش کیجه ، کون ، فجر
متصلدم چکدک ، هیمز (جم) دک ،
بزلده ثوابه بکتیز اجر .
بز اهلی بو بزمک برکون طوبلاندق
دیدک که : نشه لر بوبله آلتاز
پیرینی صیوحک بر اوپدک آتدق
آند ایچدک ، چالندی طاوول ، زورنا ، ساز .

بز ایشته اوکوندیری بیلمه بز
نه فجرک ، نه کونک کلوب کچدیکین
اوبوشدی قلمز هیچ اکیلنه بز
نه عاده ، نه ، فته محشره دکن .
عصرلر کچدی ده هیچ آیلنه دق
« کلبی » ظن ایتدک فجری بر دها
اویودق جهانده جان صایلمه دق
حالبوکه فجرلر دائماً « پیدا »

م : نیازی یولماسی

تاریخی تدقیقاده هانکی مسئله لر و معمالر ایله مشغول
اولق نیتنده بولوندیغی آنا خطرله تماس ایتمک صورتیه
کوستردم .

اجاسلی مقصد بوتون بومسئله لاطرافنده شیمدی یه
قادر یابیلان تدقیقلرک نتیجه لرینی بر آرایه طوبلایمقدن
عبارتدر . تدقیقلرمی و تبعاعلمی شیمدیلک منتظم بر
اصوله و بر تاسسله رعایت ایدمک کوچوک کتابلر شکنده
نشر ایدمک بومسئله لر مصارفی قورویه جق درجه ده
اولسون رغبت کورورسه اشرباته دوام ایدمک و
بو صورتله بلیک براییک سنه ظرفنده اسکئی آناتولوی یه
منعلق لااقل بش یوز صحیفه دن و متنوع رسملردن و
خریطة لردن مرکب بر تاریخ کتابی مالک اوله بیله جکزه .
اوبله ظن ایدیورم که بزم ایچین علم ساحه سننده کوچوک
بو بولک بر موجودیت کوسترتمک زمانی گلش وطنمک
ماضینمی هر کسیدن اول و هر کسیدن ای بز اولادلری
بیلمه لی بز ؛ غرب عالم لری بوز حتمی ایشلره سوق ایدن سائق
بر علم علاقه سندن باشقه نه در ؛ حالبوکه طور اغمزک آلتنده مدفون
اولان ماضی ، بزه نه قادر اوزاق و نه قادر یابانجی اولورسه
اولسون ، حیاتمک و مفکوره لریمک منبئی انجاق وطنمک
ماضیسیدر .

وطنک ماضیسی تاریخی تبعاعله شوق و ذوقله
صاریلامز ایچین موضوعمک بوشعرتی کافی ده کیدر ؟
آوروبالی عالم لری بوتبعاعله سوق ایدن طاملر علم علاقه سی
و علم محبتی ایسه نزی تحریک ایدمک قوتلر جانلی بر حیات .
علاقه سی و مقدس بر مملکت عشقیدر . بو وطنک ثوستی
قادر آلتی ده بزمدر . قلمز و کیکلریمز بو طور اغا قاریشد
ینی کبی بو طور اغک قهرنده کیزله تن قیریق طاشلر
و کچن افسانه وی ماصالرده بزم روحزه و عرفانمزه قار .
یشمشدر . وطنک اک اوزاق ماضیسنه تائد خاطره لر ،
عزیز خاطره لردر . ماضی بر شمردر . اونک فسونلی
الهاملری ، بزه نه قادر اوزاق و نه قادر یابانجی اولورسه
اولسون روحلریمزه دائماً بر تهییج اویاندیریر . و (کونه) دیرکه :
« تاریختک یکانه قیمتی روحلرده یاشاندی تهییجدر . »

علی بها

عملی رو حیات

تماماً ترجمه ایدیلدی طبعته باشلایورون .

پوسته قوطوسی : اورفنده نجیب افندی به نابت اولماق
ایچون ثابت اولکنز . تحصیل ایچون آمر بقیه ، اور و پایه
کینمه یی آکلارم (کوستاولوبون) ک صوک اثری